

Innehållsförteckning

1. Klimatkontrakt 2030	2
2. Syftet med Klimatkontrakt 2030	3
3. Gemensamt åtagande	5
3.1. Governance - fortsatt utveckling av styrning, ledning och policy	6
3.2. Finansiering av insatser och utveckling av nya finansieringsmodeller	6
3.3. Lärande och innovation - att göra, dela och skala	6
4. Parter	6
5. Kommunens åtaganden	7
5.1. Klimatmål 2030	7
5.2. Klimatfärdplan 2030	10
5.3. Klimatinvesteringsplan 2030	13
6. Myndigheternas gemensamma åtaganden	14
6.1. Policyutveckling för accelererad lokal omställning	15
6.2. Samordnade insatser kring finansiering	15
6.3. Verka för svenskt deltagande i europeiska initiativ	15
7. Viable Cities åtaganden	16
7.1. Samordning Klimatkontrakt 2030	16
7.2. Policyutveckling för snabbare lokal omställning	16
7.3. Innovation, implementering och skalning	17
7.4. Samordnad finansiering	17

Hittade inga poster för innehållsförteckning.

Klimatneutrala Gävle 2030

1. Klimatkontrakt 2030

Klimatfrågan är vår tids största utmaning, med effekter på både lokal och global nivå. Dess genomgripande inverkan på vårt samhälle hotar livsvillkor och livskvalitet för både nuvarande och framtida generationer. För att möta denna utmaning krävs att vi rustar våra samhällen för att såväl hantera effekterna av som motverka klimatförändringarna. Detta förutsätter i sin tur att vi utvecklar nya sätt att arbeta och samarbeta på som går över olika delar och mellan olika nivåer av samhället.

Missionen *Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser* innebär att städer ska bibehålla eller öka livskvaliteten för invånarna, samtidigt som de når noll nettoutsläpp av växthusgaser. För att uppfylla missionen behöver alla aktörer i samhället minska sin klimatpåverkan. Det förutsätter i sin tur arbete för rättvis omställning och medborgarnas deltagande, liksom för att stärka det svenska näringslivets konkurrenskraft genom klimatomställningen

Arbetet med missionen är i linje med genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i FN:s Agenda 2030, som också är en utgångspunkt för många svenska städers klimat- och hållbarhetsarbete. Agenda 2030 kan betraktas som en genomförandeplan för Parisavtalets åtaganden om klimatomställning. Missionen ligger även i linje med de svenska miljömålen och det klimatpolitiska ramverket med inga nettoutsläpp av växthusgaser i Sverige senast år 2045, samt EU:s målsättning om klimatneutralitet till 2050.

Klimatkontrakt 2030 är vårt gemensamma verktyg för att uppnå denna mission. Det är ett långsiktigt partnerskap mellan städer och staten. Svenska kommuner och samhällen mobiliserar i partnerskap på alla nivåer för snabbare omställning till klimatneutralitet och hållbarhet i Sverige, Europa och världen.

Parterna i Klimatkontrakt 2030 åtar sig att vara föregångare för en bredare och rättvis omställning genom att utveckla en mer ändamålsenlig samhällsstyrning med samverkan mellan aktörer på olika nivåer och i olika samhällssektorer. Gemensamt åstadkommer signerade parter därmed en mobilisering från lokal till internationell nivå och ett systemskifte i riktning mot helhetstänkande och mer nätverksbaserad styrning och ledning.

2. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med Klimatkontrakt 2030 är att påskynda städernas klimatomställning enligt Agenda 2030 och den uppsatta missionen, samtidigt som det förbättrar livskvaliteten och stärker Sveriges konkurrenskraft inom klimatområdet. Att skriva under Klimatkontraktet innebär en högre ambition för hållbar stadsutveckling. Denna ambition förverkligas genom årliga steg för att främja hållbar stadsutveckling med fokus på rättvis klimatomställning, motståndskraft och social hållbarhet, för att skapa ett gott liv för alla inom planetens resurser.

Arbetet med klimatneutrala och hållbara städer 2030 innebär att signerande parter tillsammans samlar många krafter i samhället för att påskynda omställningen. Processen för Klimatkontrakt 2030 är en katalysator för nya samarbeten mellan kommuner och myndigheter, och stärker förutsättningarna för samverkan med näringsliv, akademi, forskningsinstitut, civilsamhälle och medborgare. Den binder samman olika nivåer inom samhällssystemet genom samverkan och partnerskap från lokal till global nivå.

Klimatkontrakt 2030 integreras i kommunernas och myndigheternas ordinarie arbete. Det fungerar som samlande dokument och process för städers mål, strategier, färdplaner och finansiering, samt identifierar gap i omställningen till klimatneutrala och hållbara städer med livskvalitet i fokus. Klimatkontraktet kan användas i olika sammanhang såsom:

- Överenskommelser med lokala aktörer, exempelvis i lokala klimatkontrakt.
- Dialoger med andra kommuner och på regional nivå; i regionala utvecklingsstrategier (RUS) och regionala tillväxtmedel.
- Underlag för kommunala initiativ med nationell finansiering från Formas, Energimyndigheten, Vinnova, Tillväxtverket, Trafikverket och Naturvårdsverket.

Innehållsförteckning

Hittade inga poster för innehållsförteckning.

Klimatneutrala Gävle 2030

3. Klimatkontrakt 2030

Klimatfrågan är vår tids största utmaning, med effekter på både lokal och global nivå. Dess genomgripande inverkan på vårt samhälle hotar livsvillkor och livskvalitet för både nuvarande och framtida generationer. För att möta denna utmaning krävs att vi rustar våra samhällen för att såväl hantera effekterna av som motverka klimatförändringarna. Detta förutsätter i sin tur att vi utvecklar nya sätt att arbeta och samarbeta på som går över olika delar och mellan olika nivåer av samhället.

Missionen *Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser* innebär att städer ska bibehålla eller öka livskvaliteten för invånarna, samtidigt som de når noll nettoutsläpp av växthusgaser. För att uppfylla missionen behöver alla aktörer i samhället minska sin klimatpåverkan. Det förutsätter i sin tur arbete för rättvis omställning och medborgarnas deltagande, liksom för att stärka det svenska näringslivets konkurrenskraft genom klimatomställningen

Arbetet med missionen är i linje med genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i FN:s Agenda 2030, som också är en utgångspunkt för många svenska städers klimat- och hållbarhetsarbete. Agenda 2030 kan betraktas som en genomförandeplan för Parisavtalets åtaganden om klimatomställning. Missionen ligger även i linje med de svenska miljömålen och det klimatpolitiska ramverket med inga nettoutsläpp av växthusgaser i Sverige senast år 2045, samt EU:s målsättning om klimatneutralitet till 2050.

Klimatkontrakt 2030 är vårt gemensamma verktyg för att uppnå denna mission. Det är ett långsiktigt partnerskap mellan städer och staten. Svenska kommuner och samhällen mobiliserar i partnerskap på alla nivåer för snabbare omställning till klimatneutralitet och hållbarhet i Sverige, Europa och världen.

Parterna i Klimatkontrakt 2030 åtar sig att vara föregångare för en bredare och rättvis omställning genom att utveckla en mer ändamålsenlig samhällsstyrning med samverkan mellan aktörer på olika nivåer och i olika samhällssektorer. Gemensamt åstadkommer signerade parter därmed en mobilisering från lokal till internationell nivå och ett systemskifte i riktning mot helhetstänkande och mer nätverksbaserad styrning och ledning.

4. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med Klimatkontrakt 2030 är att påskynda städernas klimatomställning enligt Agenda 2030 och den uppsatta missionen, samtidigt som det förbättrar livskvaliteten och stärker Sveriges konkurrenskraft inom klimatområdet. Att skriva under Klimatkontraktet innebär en högre ambition för hållbar stadsutveckling. Denna ambition förverkligas genom årliga steg för att främja hållbar stadsutveckling med fokus på rättvis klimatomställning, motståndskraft och social hållbarhet, för att skapa ett gott liv för alla inom planetens resurser.

Arbetet med klimatneutrala och hållbara städer 2030 innebär att signerande parter tillsammans samlar många krafter i samhället för att påskynda omställningen. Processen för Klimatkontrakt 2030 är en katalysator för nya samarbeten mellan kommuner och myndigheter, och stärker förutsättningarna för samverkan med näringsliv, akademi, forskningsinstitut, civilsamhälle och medborgare. Den binder samman olika nivåer inom samhällssystemet genom samverkan och partnerskap från lokal till global nivå.

Klimatkontrakt 2030 integreras i kommunernas och myndigheternas ordinarie arbete. Det fungerar som samlande dokument och process för städernas mål, strategier, färdplaner och finansiering, samt identifierar gap i omställningen till klimatneutrala och hållbara städer med livskvalitet i fokus. Klimatkontraktet kan användas i olika sammanhang såsom:

- Överenskommelser med lokala aktörer, exempelvis i lokala klimatkontrakt.
- Dialoger med andra kommuner och på regional nivå; i regionala utvecklingsstrategier (RUS) och regionala tillväxtmedel.
- Underlag för kommunala initiativ med nationell finansiering från Formas, Energimyndigheten, Vinnova, Tillväxtverket, Trafikverket och Naturvårdsverket.
- Europeisk finansiering från Horizon Europe, ERUF, European Urban Initiative, URBACT med flera.
- Kommunens internationella kontakter och strategi i samverkan med näringsliv, akademi och civilsamhälle.

Sammantaget ger Klimatkontrakt 2030 Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städernas klimatomställning.

5. Gemensamt åtagande

Klimatkontrakt 2030 vilar på ett gemensamt åtagande och partnerskap från signatärerna för att arbeta i riktning mot missionen om klimatneutrala och hållbara städer. Detta inkluderar att utforska nya sätt att styra och leda i samverkan med aktörer i alla delar av och på alla nivåer i samhället.

Arbetet med att utforska, utveckla och implementera nya sätt att arbeta med omställningen sker inom tre övergripande utvecklingsprocesser.

5.1. Governance - fortsatt utveckling av styrning, ledning och policy

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla och förstärka kopplingen till aktörernas ordinarie verksamhets- och budgetprocesser, samt att integrera strategier och processer för digitalisering, social hållbarhet och klimatanpassning med omställningsarbetet.

En central del är att analysera och verka för att hindrande regleringar och styrmodeller åtgärdas, samt att möjligheter till policy som kan accelerera omställningsarbetet utvecklas.

För att klimatomställningen ska vara hållbar ur ett bredare perspektiv eftersträvar parterna insatser som skapar såväl miljömässig, social som ekonomisk nytta samt bidrar till en ökad robusthet och motståndskraft i samhället. Eftersom allas medverkan behövs för att uppfylla missionen är arbetet med den lokala omställningsarenan centralt för gemensam utveckling och lärande.

5.2. Finansiering av insatser och utveckling av nya finansieringsmodeller

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla strukturerna för finansiering av omställningen till klimatneutrala och hållbara städer. Detta innefattar utveckling av klimatinvesteringsplaner för den lokala omställningen, inklusive former för hur olika finansieringskällor från offentliga aktörer på olika förvaltningsnivåer, privata aktörer i näringsliv och civilsamhälle samt europeiska initiativ kan kombineras för att påskynda nödvändiga investeringar. Frågan om hållbar offentlig upphandling för lokal omställning är central och inkluderad i detta.

5.3. Lärande och innovation - att göra, dela och skala

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla uppföljning, utvärdering och analys på lokal och nationell nivå i samarbete med europeiska och internationella initiativ för klimatneutrala och hållbara städer.

Processen syftar också till att stärka städernas roll som innovationsnav för omställningen. I detta ingår insatser för att stärka implementering, delning och skalning av lösningar, eftersom innovationer bara är framgångsrika när de tas i bruk och får genomslag i praktiken. Alla signerande aktörer åtar sig att bidra och samskapa på mötesplatser och inom initiativ som Transition Lab Forum, Klimatfrukostar och Glo och sno.

6. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Gävle Kommun.
- Myndigheterna: Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Naturvårdsverket, Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Tillväxtverket, Trafikverket och Verket för innovationssystem (Vinnova).

- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities¹.

7. Kommunens åtaganden

Gävle kommun väljer att ingå i partnerskapet kring Klimatneutrala städer 2030 därför att Gävle har beslutat att vara en klimatneutral kommun till 2030 vilket inte kommer vara möjligt utan gemensam mobilisering av städer. Även om utsläppen härleds till städer är det vårt beroende av rådande produktionssystem för energi, material och varor som ger upphov till våra utsläpp, många gånger utanför de territoriella gränserna. Det gör oss beroende av både internationell och svensk policyutveckling som i större utsträckning kan påverka produktionssystemet. Så kallad flernivåstyrning där kommuner, regioner och nationer drar åt samma håll i policyutvecklingen är således avgörande där en mobilisering av städer är viktig för att kunna påverka policyutvecklingen både nationellt och internationellt.

Kommunernas handlingsutrymme är därmed inte ringa, kraftfulla åtgärder kan genomföras lokalt, inte minst för att öka andelen hållbart resande, kravställning vid utbyggnad av staden, frivilliga samarbeten med stadens aktörer och stimulera marknaden genom ambitiösa upphandlingskrav på hållbarhet. Där är Viable Cities en viktig arena för Gävle för att kunna accelerera omställningen inom dessa områden. Best practice, externa medel och det årliga klimatkontraktet skapar förutsättningar för det.

5.1. Klimatmål 2030

7.1. Klimatmål 2030

Mål och nuläge

Gävle antog ett mål om att vara klimatneutrala 2035 år 2020 i det miljöstrategiska programmet 2.0. Gävle kommun ska vara en hållbar kommun ur såväl socialt, ekologiskt som ekonomiskt perspektiv. Gävle ska minska sina verksamheters och Gävlebornas ekologiska fotavtryck för att inte tära på jordens ändliga resurser. Gävle ändrade 2023 sitt mål för klimatneutralitet från 2035 till 2030 för att vara i linje med Viable Cities och Net Zero Cities. För dem konsumtionsbaserade utsläppen, d.v.s. utsläpp som Gävle kommun ger upphov till genom vår konsumtion från medborgare, offentlighet och företag var de än sker i världen, gäller fortfarande målåret 2035. Dessa mål återfinns i det Miljöstrategiska programmet 2.0 från 2020. Under 2024 har inga nya mål tagits. Målinriktningen för området klimatneutral kommun är följande:

¹ Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Vårdorganisation är KTH.

- **Gävle som geografisk plats är en klimatneutral kommun**, där upptaget av växthusgaser är lika eller större än utsläppen.
- **Cykel, gång och kollektivtrafik är de vanligaste trafikslagen och Gävle ska vara en av Sveriges bästa cykelstäder.** De transporter som sker med motordrivna fordon är eldrivna eller drivs med förnybara drivmedel samt smarta mobilitetslösningar som tex bilpool.
- **Energin som används kommer från förnybara källor** och är till stor del närproducerad. De som bor och verkar i Gävle hushåller med den energi som används oavsett om det gäller el, värme eller energianvändning för transporter och produktion.
- **Allt byggande i Gävle kommun nyttjar hållbara material och skapar förutsättningar för boende och verksamhetsutövare att leva miljömässigt hållbart** samt i byggnadsprojekt inom kommunen väljs material utifrån livscykelanalys. Förutsättningar för boende och verksamhetsutövare att leva miljömässigt hållbart skapas för att minimera vatten- och energianvändning, skapa optimal återvinning samt bidra till hållbart resande med mera.
- **En betydande andel av livsmedlen är närproducerade, växtbaserade och "härodlade"** och konsumtionen är till största delen växtbaserad.
- **Samhället utgår från cirkulär resurshantering** och är optimerat för effektivt återbruk av alla slag av resurser.

Målsättningar och viktigaste gap för en rättvis omställning och andra multipla nyttor:

Social hållbarhet är en viktig fråga i Gävle som har en relativt stor befolkning som lever på marginalen. De tre styrande programmen, Miljöstrategiska programmet, Näringslivsprogrammet och programmet för social hållbarhet formar den övergripande strategiska inriktningen för kommunen. Stygruppen för agenda 21 är den gemensamma plattformen för de tre programmen idag. Ett politiskt uppdrag har funnits under 2024 för att få en mer likvärdig styrning av programmen. Diskussioner finns att slå ihop de tre dimensionerna i ett program vid nästa revidering för att förstärka synergier, förstå och hantera målkonflikter och få en likvärdig styrning. I det uppdraget framkom att synergier finns mellan det sociala hållbarhetsprogrammet och miljöstrategiska programmet i stor utsträckning medan mest motsättningar finns mellan Näringslivsprogrammet och det miljöstrategiska programmet. Det beror främst på att vi av miljöskäl inte vill ha etableringar på vissa platser, det kan till exempel handla om mobilitet, vatten och biologisk mångfald.

Att en satsning på hållbar mobilitet där kommunen premierar gång, cykel och kollektivtrafik ger bäst effekt för alla övergripande mål är tydligt som t.ex. på hälsa, rättvist utbud av mobilitet oavsett ekonomi, utrymme i staden (ekonomi), minskad olycksrisk och luftkvalitet. Nya arbetssätt och prioriteringar krävs för att styra om mobiliteten i den här riktningen.

Gävles mål "en moder samhällsplanering som möter nuvarande och kommande generationers behov" omfamnar både den sociala- och ekologiska hållbarheten. när vi bygger nytt ska vi

samtidigt minska segregation och öka tryggheten, skapa miljöer som är bra både för människa och natur samtidigt som utsläppen ska minskas. En utmaning är att staden till största delen består av befintlig miljö som också skulle behöva hantera dessa utmaningar i större utsträckning. Där har allmännyttan en viktig roll som i Gävle har en ovanligt stor andel av hyresmarknaden. Där pågår genomförande av deras affärsplan som har ett tydligt fokus på social och miljömässig hållbarhet.

Gävle drabbades hårt av ett skyfall vilket har satt fart på klimatanpassningsarbetet. I det arbetet kommer vi att samordna oss mellan klimatanpassning, klimat, och biologisk mångfald för att skapa multipla nyttor för alla tre områden.

2020 togs målet om att Gävle ska vara klimatneutralt till 2035 och är Gävles basår för klimatmålen. 2020 var utsläppen 274 kt. Till 2030 ska dessa minska med 80% vilket motsvarar 218 kt. Den nationella prognosen från klimatpolitiska rådet i Panorama pekar på att utsläppen kan minska med motsvarande 154 kt till 2030 i Gävle. Det betyder att det finns ett utsläppsgap på 64 kt. gapet är troligtvis större då utvecklingen nationellt inte går i linje med de utsläppsminskningar som krävs. Gävle undersöker tillsammans med ClimateView effektiviteten av de föreslagna lokala åtgärderna där vi idag saknar den typen av data främst för trafikrelaterade åtgärder.

Specificerad data för de scope som kommunen arbetar med:

Scope 1: Insatser och strategier för att minska direkta utsläpp från kommunala verksamheter och anläggningar.

Scope 2: Insatser och strategier för att minska indirekta utsläpp från inköpt el och värme.

Gävle arbetar med samtliga scope men vi pratar inte om scope utan territoriella eller konsumtionsbaserade utsläpp. Gävle har under lång tid arbetat med att minska utsläppen från den egna verksamheten där el och värme är helt fossilfri 2024. Vi köper bara grön el. Effektiviseringsåtgärder fortsätter vara ständigt aktuella för våra bolag och vi har ett effektiviseringsmål till 2030. Vi ska vara 30% effektivare 2030 jämfört med 2009, vilket vi redan uppnått. Gävle Energi bygger för närvarande en pipeline till Sandviken för att förse dem med fossilfri fjärrvärme, till stora delar baserad på restvärme från industri i Gävle. Man utreder också möjligheten att säsongslagra värme för att minska behovet av att elda biobränsle på vintern.

Gävle har som mål att alla direkta och indirekta transporter kopplade till den kommunala verksamheten ska vara fossilfri till 2025. Alla fordon kan tankas fossilfritt 2024 men utmaningen finns att få dem att tankas fossilfritt. En del arbete återstår också att få alla upphandlade transporter helt fossilfria, där vi måste vänta tills ny upphandling ska göras.

Scope 3: Insatser och strategier för att minska övriga indirekta utsläpp från stadsboendes och verksamheters konsumtion av varor och tjänster, transporter, avfallshantering m.m.

Ett sätt att nå ut till våra medborgare är genom våra unga. Lärande för hållbar utveckling är ett prioriterat linjearbete som ska genomsyra all verksamhet inom utbildning i Gävle kommun. Målet är att alla elever ska få ökad förståelse, kunskap och handlingskompetens för en hållbar utveckling. Gävle kommun har också drivit kampanjen hållbar vardag för att öka medvetenheten hos medborgarna kring hur man kan göra mera hållbara val i vardagen. Gävle kommun har också flera projekt kring cykelkampanjer för att öka cyklingen som t.ex. vintercyklisten, schoolchance och cycle for climate.

I Gävle klimatavtal mobiliserar vi stadens aktörer för att skynda på omställningen. Avtalet ställer både krav på alla dess medlemmar och fungerar som en lokal arena för kunskapshöjning och projekt.

Avtalet har också fungerat som bollplank när vi tog fram nya riktlinjer för klimatkrav i markanvisning och förstudie för masshantering. Genom att ha en dialog med marknaden blir det lättare för politikerna att fatta beslut.

7.2. Klimatfärdplan 2030

Summering av Gävles färdplan för arbetet i riktning mot missionen och för att nå stadens klimatambitioner

Strategiska prioriteringar för klimatarbetet:

Klimatfärdplanen är en del i arbetet med Miljöstrategiska programmet 2.0 där Färdplanen ska tala om *hur* de beslutade målen ska nås. En framgångsfaktor för att nå resultat i färdplanearbetet är att kommunen är beredd att planera långsiktigt, prioritera hårt och tillsätta resurser. En annan viktig del handlar om kunskap, pedagogik samt förmågan att förklara och skapa förståelse.

Gävle kommun har som en stor upphandlare, stor arbetsgivare, ansvarig kommun, ansvarig för mark och exploatering en viktig uppgift att själv minska utsläppen från sin verksamhet, påverka andra i rätt riktning men också göra det lättare för såväl företag, medborgare och andra att göra de bästa miljö- och klimatvalen. Hur kommunen agerar har stor betydelse - både för varje utsläpp som minskas - men också för att visa ett en omställning är möjlig.

Klimatfärdplanen visar att det är två områden som särskilt behöver prioriteras i det fortsatta arbetet:

- Transportsektorns utsläpp måste minska drastiskt genom främst en snabb övergång till hållbara resor som kollektivtrafik, cykel och gång och fossilfria fordon. kollektivtrafiken och cykelinfrastrukturen ska fortsätta byggas ut och fler laddplatser och förnybara tankställen ska tillkomma i kommunen.

- Vi måste öka omställningstakten i byggsektorn där stål, cement och transporter står för majoriteten av utsläppen. Kommunen ska införa masshantering, byggvarulogistik och ställa högre krav på bränsle, material och återvinning i byggprocessen. Merparten av utsläppen i Gävle kommun kommer från transportsektorn. Därför ligger också tyngdpunkten i klimatfärdplanen på åtgärder inom detta område. Vi behöver planera för ett samhälle som minskar transportbehovet och effektiviserar resandet och vi behöver skapa förutsättningar för invånare och företag att tanka fossilfritt eller ladda sitt elfordon.

Bygg- och fastighetssektorn står för utsläpp i nästa samma storleksordning som transportsektorn men sker till största delen inte inom kommunens geografiska gränser. Masshantering, anläggningsarbete och byggmaterial, som främst stål- och cement, är stora utsläppsposter som först på senare tid börjat uppmärksammas. En stor del av dessa utsläpp kan kommunen påverka i planeringsprocessen men en del behöver lösas med teknikutveckling som till exempel fossilfritt stål. Kommunen ska också arbeta aktivt för en ökad återvinning i byggsektorn för att minska behovet av jungfruligt material. Under 2024 har kommunen tagit fram en strategi för hållbar exploatering där mål och rutiner anges för att hållbarhetssäkra planerings- och exploateringsprocessen. Det handlar om alltifrån krav på hållbarhet i samband med markförsäljning till kommunens upphandling och investeringar. I detta arbete ingår också att använda sig av portföljstyrning för att bedöma och prioritera exploateringsprojekt utifrån minskad klimatpåverkan och hållbarhet över lag.

Prioriterade insatser i omställningsportföljen:

Under 2025 kommer utveckling av organisationsstrukturen för klimat och miljöfrågorna fortsatt vara i fokus. Under 2024 har två personer pekats ut att arbeta med klimatomställningen kopplat till transporter. Under hösten kommer de gå upp med en beställning till politiken för hur dessa frågor ska hanteras framgent. Sen tidigare finns personer utpekade att arbeta med bygg- och anläggning samt det lokala klimatkontraktet. Den nya Energiplanen förväntas beslutas under hösten 2024 och därefter krävs en formering för att koordinera insatserna.

Vidare behövs en strategi för hur klimatanpassning, biologisk mångfald och koldioxidlagring kan komma att komplettera varandra.

Gävle klimatavtal ska fortsätta och utvecklas och växa under 2025. Gävle var den första staden att erhålla medel för att utveckla en portfölj för tunga transporter inom EU:s pilot cities call. Under 2025 genomförs lejonparten av projektet som syftar till att hjälpa transportbranschen att minska sina utsläpp genom kunskapslyft, stöttning, gemensamma projekt, etc.

Nästföljande Viable Cities projekt, om beviljat, kommer fokusera på att utveckla en industri och en medborgarportfölj inom det lokala klimatavtalet under 2025. För att omställningen ska bli verklighet krävs en ständig uppväxling av initiativ och bredare involvering av samhällets aktörer. Vår strategi är att kroka arm med aktörer som vill driva omställningsarbete inom olika områden och ger dem en arena och ekonomiska förutsättningar genom att söka externa medel

i klimatavtalet. Frivilliga insatser från företag/civilsamhälle kommer inte ta oss helt i mål så vi är beroende av externa medel för att denna uppväxling ska ske.

Utveckling av former och gemensam förmåga för governance och samverkan:

Styrningen internt behöver utvecklas genom att skapa horisontella arbetsteam för olika omställningskategorier. T.ex. skapas nu ett team för hållbar mobilitet. Den styrmodell som Miljöstrategiska programmet haft har visat sig var ineffektiv, sammanhanget blev för stort när alla miljöperspektiv skulle hanteras av en grupp som saknar mandat att genomföra programmet. Det har också saknats styrning på ledningsnivå. En ny struktur behöver växa fram där vi varit i dialog med flera andra VC städer för att inspireras av deras styrmodeller.

Gävle klimatavtal har blivit en bra brygga mellan offentlig och privata aktörer, de kommunala bolagen är med och likaså är flera tjänstemän från olika delar av organisationen engagerad i olika arbetsgrupper. Gävle klimatavtal har blivit ett sätt att även stärka det interna klimatarbetet. Som medlem i avtalet ska kommunen på samma vis som de andra deltagarna kunna visa vilken strategi vi har för att minska utsläppen. Det blir ett yttre tryck som vi inte haft tidigare.

Arbete med uppföljning och lärande:

Det Miljöstrategiska programmets indikatorer och åtgärder ska följas upp årligen i ett så kallat miljöbokslut. Kommunstyrelsen ansvarar för den årligen samlade uppföljningen. Klimatneutral kommun, Robusta ekosystem och Ren och giftfri vardag har en eller flera indikatorer som visar om målet är på väg att uppfyllas.

I programmet har ansvariga nämnder och styrelser utsetts för mål och/eller uppföljning av indikatorer. Respektive nämnd och styrelse rapporterar till Kommunstyrelsen för de mål som de ansvarar för. Uppföljningen ska presenteras både muntligt och digitalt av ansvariga nämnder och styrelser. Kommunen arrangerar också ett årligt storytelling möte för att alla sektorer och bolag ska inspireras och lära av varandra. Uppföljningen behöver dock utvecklas, ett problem är att många har svårt att svara på hur de arbetat med målen och svarar något helt annat, det har att göra med vår styrmodell som inte varit optimal som nämnts tidigare. När styrmodellen uppdateras behöver således indikatorerna eventuellt ses över. Lärandeprocessen likaså, som inte varit särskilt genomtänkt i programmets utformning.

Andra strategier som kopplar till omställningen till klimatneutral kommun:

Trafikstrategi, ska uppdateras under 2025

Kretsloppsplan

Energiplan

Utbyggnadsplan för Gävle

Markstrategi

Integrationen mellan klimatomställning och klimatanpassning

Klimat och klimatanpassningsfrågorna hanteras på strategiska miljöenheten på kommunstyrelsen. Arbetet med att integrera frågorna är en prioritering under 2025 där även biologisk mångfald ska ingå. Det ska utredas vilka synergier och gemsama projekt som kan genomföras på enhet.

Digitalisering till stöd för omställning

Digitalisering och innovation är ett underprioriterat område i Gävle då det saknas ett tydlig utpekat ansvar för frågorna. Innovationsarbete kopplat till klimat bedrivs i våra projekt och hos bolagen men vi saknar en sammanhållande funktion vilket gör att vi inte får någon vidare framdrift på helheten.

Rättvis omställning och livskvalitet

I Gävle är det transporterna som står för majoriteten av utsläppen. En omställning av transportsektorn är ett ypperligt tillfälle att beakta den sociala hållbarheten då vi dagsläget har ett mobilitetsystem som premierar den som har råd med bil, vilket många gävlebor inte har. Satsning på kollektivtrafik, cykel och gång skulle öka rättvisan mellan medborgarna och livskvaliteten när fler rör på sig och färre bilar upptar värdefull yta i staden. Redan i trafikstrategin från 2011 har detta varit en viktig punkt men den har tyvärr saknat rätt förutsättningar för att genomföras fullt ut.

7.3. Klimatinvesteringsplan 2030

Sammanfattning av Gävles klimatinvesteringsplan

Gävles klimatinvesteringsplan visar att kapitalbehovet är som störst i de kommunala bolagen. Det handlar om bland annat investeringar i el infrastruktur, biogasanläggningen, BCCS, säsongslagring av värme och byggmaterial med låg klimatpåverkan. Merkostnaden för den typen av byggmaterial, särskilt betong och stål med låg påverkan, kan vara svår att räkna hem. Byggtakten i Gävle har dock mattats av nästan helt pga. av konjunkturen och låg befolkningstillväxt, vilket också bidrar till att utsläppen minskar från denna sektor. Men ett investeringsgap finns som vi inte löst i dagsläget eftersom det är svårt att trycka ut merkostnaden på allmännyttans kunder. Uppskattningsvis motsvarar kostnadsökningen 20%.

BCCS och säsongslagring av värme skulle ha mycket stor effekt på utsläppen. BCCS anläggningen har en potential att fånga in motsvarande en tredjedel av Gävles territoriella utsläpp. Dessa projekt utvecklas tillsammans med industrin och kapitalbehovet är därför fortfarande hemligt. Vilket investeringsgap som råder är därför inte heller tydligt i skrivande stund men ett behov av externa medel lär finnas för dessa relativt nya tekniker. För utbyggnad av biogasen saknas främst ett politiskt beslut som skulle möjliggöra en utbyggnad.

Därtill behöver kommunen investera i förutsättningar för hållbara transportslag. Med rådande ansträngda ekonomiska läge behöver åtgärder som är kostnadseffektiva prioriteras, som t.ex.

omprioritering av befintligt vägutrymme. I den portfölj för transporter som växer fram under hösten 2024 ska det bli tydligare vilka prioriteringar som behöver göras.

Gävles ordinarie verksamhets- och budgetprocess styr begränsat mot de övergripande målen i de tre strategiska programmen. En anledning har varit bristande metoder att synliggöra andra värden än ekonomiska i beslutsunderlagen. Det är ett omfattande och komplicerat arbete att utveckla befintliga processer/modeller att styra mot målen. Vi är inne i vårt andra projekt där vi undersöker detta, men mycket arbete återstår. Projekten visar på att klimataspekter måste komma in mycket tidigt i beslutsprocesserna för att den slutgiltiga investeringen ska ha ett så lågt klimatavtryck som möjligt. Gävle har tagit stora kliv framåt när det gäller att utveckla klimatkrav i utbyggnadsplan av staden, i markanvisningar, i riktlinjer för exploateringsprojekt och göra klimatberäkningar i tidiga skeden i utveckling av stadsdelar.

Upphandlade tjänster inom underhåll och anläggning av offentligt utrymme bidrar till stora utsläpp men kan delvis undanröjas med kunskapshöjning/nya arbetssätt och smartare upphandlingar utan att kostnaderna ökar. Fördjupad analys krävs.

Gävle befinner sig i ett mycket svårt ekonomiskt läge vilket gör att det är svårt att göra de satsningar som klimatinvesteringsplanen visar på. Budgetprocessens utformning gör det också svårt att lyfta in investeringsbehovet i rätt skede. Vi behöver i ett första skede skapa oss en organisation som kan hantera klimatfrågan på ledningsnivå där strategiska prioriteringar utifrån klimatfärdplanen kan göras. Utan detta styrande lager får vi ingen framdrift.

En stor del av investeringsbehovet ligger hos bolagen där det saknas bärighet i affärsmodellen, tex att bygga netto noll, koldioxiduppfångning och säsongslagring av värme. Externa medel kanske kan lösa en del av detta.

Gävle befinner sig i ett mycket svårt ekonomiskt läge där det inte finns mycket medel att fördela i dagsläget. Dock behöver behoven för klimatomställningen synliggöras bättre för att en prioritering som leder mot våra mål ska kunna göras trots detta. Vi behöver framgent fortsätta analysera det verkliga behovet av investeringar som behövs för att nå målen, där är vi inte än. Mycket handlar också om styrning, arbetskultur och kunskap, det är inte bara en fråga om ekonomi att nå målen.

8. Myndigheternas gemensamma åtaganden

Genom detta kontrakt åtar sig myndigheterna att samverka sinsemellan och vara en aktiv samtalspartner i det lokala arbetet i de medverkande städerna samt med Viable Cities inom ramen för Klimatkontrakt 2030.

Syftet med myndigheternas åtagande är att bidra till att stärka städernas omställningsförmåga och underlätta implementering och uppskalning av hållbara lösningar som också bidrar till ökad livskvalitet, nu och i framtiden.

Myndigheterna som är parter i Klimatkontrakt 2030 utvecklar löpande samordningen kring sina insatser inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning för att skapa bättre framförhållning samt utveckla formerna för dialog med, och samlad information till, städerna.

Åtagandet innebär vidare att utveckla arbetssätt som identifierar synergier och främjar myndigheternas förmåga till kollektivt och kontinuerligt lärande med fokus på lokal och regional hållbar omställning. Det omfattar myndigheternas medverkan i Transition Labs och på andra samverkansarenor som Viable Cities faciliterar.

Myndigheterna avser att genomföra insatser i enlighet med principerna i kap 3, och i enlighet med myndigheternas tre gemensamma åtaganden enligt nedan. I detta utvecklingsarbete utgör Rådet för hållbara städer ett viktigt ramverk och strategiskt forum för en bred myndighetssamverkan, där insatserna på operativ nivå initieras av:

- åtagandena i Klimatkontrakt 2030
- det nationella kunskapsstödet med namnet Svensk modell för hållbar urban utveckling inom ramen för EU:s regionala utvecklingsfond
- andra identifierade områden och regeringsuppdrag.

8.1. Policyutveckling för accelererad lokal omställning

Tillsammans med kommunerna arbetar myndigheterna för att identifiera och bidra till utvecklingen mot mer ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel för hållbar stadsutveckling och klimatomställning samt öka förståelse och kunskap om befintliga regelverk. Med kommunernas identifierade utvecklingsbehov i en accelererad klimatomställning som fokus, ska processen fortsatt och långsiktigt bygga på proaktiv dialog och ömsesidigt lärande.

8.2. Samordnande insatser kring finansiering

Myndigheterna åtar sig att, utifrån identifierade behov hos kommunerna, fortsatt koordinera, underlätta och skapa en samlad bild av finansiella stöd, uppdrag och satsningar som rör hållbara städer och samhällets utveckling. Syftet med åtagandet är att tillhandahålla ändamålsenlig information om olika finansieringsmöjligheter och stöd. Insatserna inkluderar även att tillsammans utforska behov och utveckla nya typer av insatsformer för städers omställning.

8.3. Verka för svenskt deltagande i europeiska initiativ

Myndigheterna är aktiva deltagare i flera olika europeiska initiativ kring utvecklingen av hållbara städer och samhällen. Detta inkluderar att bidra till utformningen av utlysningar och aktiviteter inom initiativen, bland annat utifrån dialog med städerna i Klimatkontrakt 2030. Vidare ingår att informera om möjligheter till finansiering och samarbeten på europeisk nivå samt att stödja de städer som ansluter sig till EU:s Cities Mission om 100 klimatneutrala städer 2030.

9. Viable Cities åtaganden

Med målet att skapa förutsättningar för ett gott liv för alla inom planetens gränser genomförs det strategiska Innovationsprogrammet Viable Cities i nära samarbete med olika aktörer för att påskynda omställningen till klimatneutrala städer år 2030. Detta är en central del av Sveriges åtagande att uppnå målen i Agenda 2030 och Parisavtalet. Programmet strävar efter att vara ledande i att stödja städernas omställning på nationell, europeisk och global nivå genom att använda missionen som ett verktyg.

Inom ramen för Viable Cities som ett strategiskt innovationsprogram kommer följande att prioriteras:

9.1. Samordning Klimatkontrakt 2030

Det pågår en allt snabbare mobilisering kring omställningen både lokalt, nationellt och internationellt, där Klimatkontrakt 2030 fungerar som viktigt verktyg. För att effektivisera och skala upp arbetet krävs bättre samordning och kontinuerlig utveckling av kontrakten. Detta inkluderar att bredda, replikera och prioritera åtgärder samt att effektivisera dialogen mellan alla inblandade aktörer.

Viable Cities programkontor har etablerat och utvecklar nu en samordningsfunktion för Klimatkontrakt 2030 i Sverige. Syftet är att ytterligare stödja processen med klimatkontrakt, där myndigheter, kommuner och andra relevanta aktörer utvecklar och skärper sina åtaganden steg för steg. Samtidigt fokuseras det på att implementera och skala upp åtgärder för att påskynda omställningen.

Den förstärkta samordningsfunktionen stödjer aktörerna i att gemensamt stärka sin förmåga att gå från teori till praktisk implementering av klimatåtgärder. Målet är att ta Klimatkontrakt 2030 till nästa nivå både lokalt, nationellt och internationellt.

Funktionen ökar också kunskapen och skapar bättre förutsättningar för kommuner och andra aktörer att dra nytta av och utveckla arbetssätt för att integrera de omfattande policypaketen på EU-nivå, som exempelvis Fit for 55 och taxonomiförordningen för hållbara investeringar, på lokal nivå.

9.2. Policyutveckling för snabbare lokal omställning

Detta åtagande är kopplat till myndigheternas engagemang, som finns beskrivet i avsnitt 6.1, samt utvecklingsprocesser för systemdemonstratorer och policylab.

Viable Cities avser fortsatt vara en mobiliserande aktör inom smart policyutveckling och regelverk för att stödja städernas klimatomställning. Det innefattar bland annat att ge kommuner bättre överblick över gällande och framtida svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer som är relevanta för klimatomställningen, till exempel policypaketet Fit for 55.

Viable Cities åtagande innefattar också att erbjuda processtöd att förändra regelverk och normer för att praktiskt underlätta klimatomställningen.

9.3. Innovation, implementering och skalning

Viable Cities avser utveckla sin roll som föregångare och intermediär för att stärka de koordinerande, mobiliserande och faciliterande insatserna i det framväxande ekosystemet för att uppnå missionen om Klimatneutrala städer med ett gott liv för alla inom planetens gränser. Detta arbete fokuserar särskilt på gemensamma utvecklingsprocesser för policyutveckling och lärande/innovation, som beskrivs i avsnitt 3.3.

För att underlätta för kommuner att implementera och skala innovation som snabbar på klimatomställningen, kommer Viable Cities att bidra med kompetensnätverk och processtöd. Detta inkluderar samarbete med andra strategiska innovationsprogram och Impact Innovation-program inom utvecklingen av Klimatkontrakt 2030.

Utifrån samarbetsavtalet som finns med Drive Sweden kring klimatsmart mobilitet kommer Viable Cities ytterligare utveckla samverkan med såväl städer och myndigheter inom detta område. Inom digitalisering för klimatomställning kommer arbetet utvecklas vidare med det nyligen inrättade Urban Twin Transition Centre.

Viable Cities samverkar också med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Klimatkommunerna inom initiativet Klimatkonkurrenskraft. Syftet är att påskynda omställningen i riktning mot missionen genom samverkan mellan kommunerna och näringslivet vilket bidrar till att stärka företagens konkurrenskraft.

9.4. Samordnad finansiering

Viable Cities kommer att stödja kommunernas behov av finansiering för klimatomställning och främja samarbete och synergier mellan myndigheter och andra aktörer som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

- Viable Cities kommer tillsammans *med städerna* att fortsätta arbeta med utvecklade former för finansiering kopplat till Klimatkontrakt 2030 inom satsningen Klimatneutrala städer 2030 och de sex myndigheterna som är involverade i detta.
- Viable Cities kommer tillsammans *med myndigheterna* att utveckla arbetet inom samordnad finansiering genom olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 6.3 Samordnad finansiering.
- Viable Cities arbetar vidare med att utveckla former för klimatinvesteringsplaner för städer med sikte på att stödja samtliga städer i satsningen Klimatneutrala städer 2030 samt som en del i det internationella arbetet med missionen och tillgängliggöra insikter och verktyg för många fler.

9.5. Samspel med EU:s mission Klimatneutrala städer

Viable Cities samverkar nära med de stödstrukturer som byggs upp kring EU:s mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl i plattformen för genomförande av missionen,

NetZeroCities, som i CapaCITIES, som syftar till att bygga nationella plattformar likt Viable Cities i fler länder.

Viable Cities är också en aktiv part i det europeiska partnerskapsprogrammet Driving Urban Transitions (DUT) och deltar i diskussionen på EU-nivå om närmare samverkan och synergier med system-missionen om klimatanpassning (Adaptation to Climate Change), samt med satsningen New European Bauhaus.

Bilaga 1. Länkar till relevanta dokument

Här lägger ni in länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för [Stadsköping].

Exempel

LÄNKAR TILL RELEVANTA DOKUMENT	
Klimatkontrakt 2030 Umeå ver 2020	Umeås lokala miljömål 2020 (2020)
Klimatkontrakt 2030 Umeå ver 2021	Strategisk plan för Umeå kommun 2016-2028 (2016)
Klimatkontrakt 2030 Umeå ver 2022	
Klimatkontrakt 2030 Umeå ver 2023	Översiktsplan för Umeå kommun (2018)

Bilaga 2. Omställningskartan

Denna omställningskarta med en beskrivande text som ska kompletteras kommer att finnas med som bilaga.

